

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

О.В.Нікітіна

(ініціали, прізвище)

« 31 » 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Освітній рівень: Перший (бакалавр)

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 Екологія

Освітня програма: Екологія

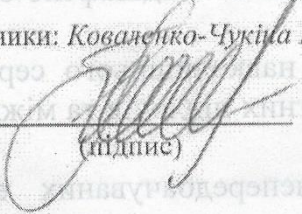
Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Назва змістовних модулів і тем												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовний модуль 1. Поняття екологічного права												
Змістовний модуль 2. Теоретичні аспекти екологічного права												
Змістовний модуль 3. Судовий порядок розгляду екологічних справ												

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне право» для здобувачів вищої освіти спеціальності: 101 Екологія. Освітньої програми - Екологія. — Умань: Уманський НУС, 2022. - 13 с.

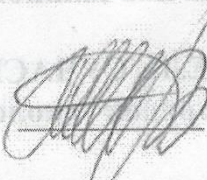
Розробники: Коваленко-Чукіна Ірина Григорівна, к.і.н. доцент

І.Г.Коваленко-Чукіна
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

Протокол від «31» 08 2022 року № 1

Завідувач
кафедри соціально-гуманітарних
і правових дисциплін

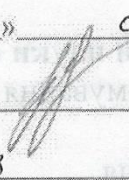

Л.В. Машковська

«31» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від «31» 08 2022 року № 22

Голова

А.Г.Тернавський

«31» 08 2022 року

©Уманський НУС, 2022 рік

□Коваленко-Чукіна, І.Г. 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3(денна) 4(заочна форма)	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність : 101 Екологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120(денна);90 заочна форма)		7-й	7-й
		Лекції	
		16 год.	8
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	106
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: перший бакалаврський Освітня програма: Екологія		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Завдання вивчення дисципліни «Екологічне право» є набуття таких компетентностей :

Загальної:

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

спеціальних (фахових) :

ФК4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

Програмні результати вивчення дисципліни «Екологічне право»

ПР 7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Загальні положення екологічного права України

**Тема 1. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО ТА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.
ENVIRONMENTAL LAW AND STATE ENVIRONMENTAL POLICY.**

Визначення. Основні поняття і терміни. Роль екологічного права у здійсненні

важливо вивчити насамперед книги, а потім статті (у першу чергу останніх років видання) - вітчизняні й закордонні.

Матеріал для конспектування доцільно оформляти в такій послідовності:

- 1) назва вивченої теми курсу;
- 2) конспект робіт з питань правознавства (з вказівкою назви й сторінок першоджерела);
- 3) конспект вказаних вище питань підручника (виписують їхні заголовки і сторінки підручника);
- 4) конспект (за вибором студента) інших літературних джерел з даної теми (при цьому вказують їхніх авторів, назву, рік і місце видання, сторінки).

8. Методи навчання

Сьогодні вже неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться викладач, а студенти мовчки сприймають матеріал, слухають пояснення на лекціях або звітують на семінарських і практичних заняттях, виконують контрольні завдання, складають заліки, іспити, одержують оцінки за ті знання і навички, які набули у процесі навчання.

Впровадження інтерактивних методик у викладання дисципліни дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент стає співавтором лекції, семінарського заняття тощо. Підхід до учня, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості.

Даний метод навчання полягає насамперед у підвищенні навчально-виховної ефективності занять, і як наслідок - у значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, умінь і навичок, які набули учні. У працях зарубіжних педагогів цей новий підхід має назву "навчання за методом участі", "кооперативне навчання", коли створюється можливість обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення. *Інтерактивне навчання* у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів.

При викладанні дисципліни « Основи правознавства » використовуються наступні форми навчальної діяльності: фронтальна, парна, індивідуальна та групова.

Найпоширенішою є групова форма, яка є формою організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною навчальною метою за опосередкованого керівництва викладачем і в співпраці з учнями. Викладач у груповій навчальній діяльності керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність студентів.

Стосунки між викладачем та студентом набувають ознак співпраці, тому що педагог безпосередньо втручається у роботу груп тільки в тому разі, якщо в студентів виникає запитання і вони самі звертаються по допомогу до викладача. Це їхня спільна діяльність. Групова навчальна діяльність не ізолює учнів один від одного, а навпаки, дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги й співпраці. Відомо, що студентам буває психологічно складно звертатися за поясненням до викладача і набагато простіше - до ровесників.

При викладанні лекційного матеріалу обов'язковим є використання презентацій що є гарною наочністю для студентів та дозволяє краще засвоїти матеріал.

9. Методи контролю

Поточний модульний контроль передбачає наступне - студент, відповідно до затвердженої робочої навчальної програми з дисципліни, виконує певні види навчальної

роботи (відповідь на семінарських заняттях, реферат, кросворд, тестові завдання тощо), передбачені в кожному змістовному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни.

Оцінювання виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах за багатобальною та національною шкалою. При цьому можуть бути передбачені як заохочувальні так і "штрафні" бали (наприклад, за додержання встановлених термінів виконання різних видів навчальної роботи тощо).

Виконаний вид навчальної роботи зараховується студенту, якщо він отримав необхідну кількість балів, встановлену для дисципліни.

Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи в межах даного модуля, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

Підсумковий контроль – екзамен (за сумою балів, накопичених протягом вивчення дисципліни).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль															Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3			30	100
T1	T2	T3	T4	T5	МК 1	T6	T7	T8	T9	T10	МК 2	T11	T12	МК 3		
4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Коваленко-Чукіної І.Г. Екологічне право. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 101 Екологія. / І.Г Коваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2021. – 18с.
2. Коваленко-Чукіної І.Г. Екологічне право. Методичні вказівки до підготовки і проведення семінарських занять для студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 101 Екологія. / І.Г Коваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2021. – 35с.
3. Коваленко-Чукіної І.Г. Методичний посібник-практикум з курсу «Екологічне право» для студентів заочної форми навчання факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 101 Екологія. / І.Г Коваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2021. – 25с.

Рекомендована література

Базова

1. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право України. Практикум для студ. юридичних вузів і ф-тів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. — 272с.
2. Баб'як О.С. та ін. Екологічне право України: Навч. посіб. для вузів / О.С.Баб'як, П.Д.Біленчук, Ю.О.Чирва; Європ. ун-т упр., безпеки та інформ.-правових технол.; Ф-т охорони навколишнього середовища; Юрблагодійконсолитнг. — К.: Атака, 2001. — 216с.
3. Білошкурська З.П., Машковська Л.В., Поліщук О.А., Коваленко-Чукіна І.Г. Правознавство. Навчальний посібник. Умань, ВПЦ, «Візаві». 2019. 739 с.
4. Гіренко І.В., Білошкурська З.П., Машковська Л.В., Поліщук О.А., Коваленко-Чукіна І.Г. Земельне право. Підручник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. 711 с.
5. Екологічне законодавство України: Законодавчі акти. Ч.1. / Упоряд. В.І.Андрейцев, М.І.Залудяк, П.І.Лапечук. — Полтава: Полтавський літератор, 1997. — 648с.
6. Екологічне право: Особлива частина: Підруч. для студ. юридичних вузів і факультетів: Повний акад. курс / За ред. В.І.Андрейцева. — К.: Істина, 2001. — 544с.
7. Екологія і закон: екологічне законодавство України: Зб. У 2-х кн. / За ред. В.І.Андрейцева. — Кн.1. — 704с., Кн. 2. — 576с.
8. Малишко М.І. Екологічне право України: Навч.посіб. / За ред. В.З. Янчука. — К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2001. — 392с.

Додаткова

1. Андрейцев В. Право громадян на екологічну безпеку: превентивні гарантії реалізації та захисту // Право України. - 2001. — №12. — С. 15-20.
2. Барбашова Н. Право на безпечне середовище: проблеми промислово розвинутого регіону // Право України. - 2006. - №1. - С.121.
3. Грицкевич С. Екологічні права в системі конституційних прав людини // Право України. - 2001. - №8. - С. 54-56.
4. Денисов О. Чиї дрівця у глобальній «топці»? // Голос України. —2002. — 4 вересня. — С.8.
5. Заржицький О. Регіональна екологічна політика як об'єкт правового регулювання. // Право України. -2003. - №10. - С. 56-59.
6. Корнякова Т. Покарання як міра відображення ступеня тяжкості та суспільної небезпечності злочинів у сфері довкілля // Право України. - 2008. - №8. - С. 92.
7. Костецький В. Конституційне регулювання охорони довкілля: український та світовий досвід // Право України. -2003.- №10. - С. 49-55.
8. Кравченко С., Андрусевич А. Розвиток екологічних прав людини у міжнародному праві // Право України. - 2001. - №2. - С. 133-136.

9. Лазаренко Я. Співвідношення стану довкілля, здоров'я населення та природоохоронного законодавства як показник якісного забезпечення екологічної безпеки в Україні // Право України. – 2008. – № 7. – С. 61.
10. Лазаренко Я. Використання та відтворення тваринного світу: стан і перспективи правового регулювання // Право України. – 2007. – № 11. – С.48.
11. Лозанський О. Правове регулювання водопостачання // Право України. – 2005. – №12. – С.68.
12. Плотнікова О. Еколого-правові норми в соціальних системах // Право України. - 1999. — №1.
13. Поліщук Г. Кримінально-правова характеристика злочинів проти довкілля. // Право України. - 2003. - №3. - С. 80-85.
14. Решетник Л. Деякі питання відшкодування моральної шкоди, заподіяної порушенням екологічних прав громадян // Право України. - 2001. -№9. -С. 18-20.
15. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології. // Право України. -2003. - №8. - С. 81-85.
16. Рябченко Я. Загальні засади використання надр для геологічного вивчення // Право України. – 2006. – №7. – С.68.
17. Семчик В. Ще раз про право власності на землю // Голос України. — 2002. – 9 серпня. — С.5.
18. Степанов В. Реалізація екологічних прав громадян в Україні // Право України. – 2005. – №9. – С.28.
19. Тихий П. Дика фауна як об'єкт екологічних правовідносин // Право України. -1999. - №2.
20. Ткаченко О. Застосування принципу верховенства права в регулюванні еколого-правових відносин: деякі аспекти. // Право України. - 2004. -№1. - С. 78-80.
21. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. -К., 1998. — 224с.
22. Шем'яков О. Правова охорона надр: поняття та проблеми // Право України .- 2002. - №2. - С. 111-114.
23. Юрескул в. Практичне значення теоретичного визначення побутових відходів // Право України. – 2008. – № 4. – С. 37.
24. Юрескул В. Визначення відходів за законодавством України та шляхи його вдосконалення // Право України. – 2007. – № 8. – С. 39.

12. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Уманського НУС
2. Репозитарій Уманського НУС
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу :<http://portal.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал України». Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
5. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу:<http://www.legality.kiev.ua/>.

13. Зміни у робочій програмі на 2022-2023 рік

В 2022-2023 рік в робочій програмі оновлено список рекомендованої літератури.